

היא שכפול שלי

כאב מיניות לחזור אחורה מראה חיצוני סבל ערכים
הזהות שכפול ביקורת תיקון החמצה הצפה רגשית

אני בת 53, נשואה עם שלושה ילדים, בן 24, בן 22 ובת 16.

עם הבת שלי אני הרבה יותר מודעת לאמהות שלי. מה שאני מרגישה לא קשור בחוויה אחת מסוימת, אלא עולה בקשר לכל השיחות שלנו בשנים האחרונות ולהתנהלות שלה. אני שומעת את השאלות שהיא שואלת את עצמה ביחס לעצמה וביחס למקום שלה. אני רואה את הכאב הגדול שהיא חווה, וכל הזמן אני חושבת לעצמי, מזל שהגיל הזה גם נגמר באיזה שלב, כי החוויה שלי בעיקר קשורה לכאב שלה.

זה גיל עם כל כך הרבה כאבים וסבל ודרמות, שאת כל הזמן שואלת את עצמך, איך אשכנע אותה שבעוד כמה שנים זה ייגמר והכול יהיה אחרת? אבל אני יודעת שאם אגיד לה את זה, זה לא יעזור, כי היא נמצאת שם כרגע והיא לא מאמינה לי שזה עובר. אני יודעת שזה עובר, שבעוד כמה שנים היא תהיה יותר חכמה ורגועה, פחות תיקח ללב דברים, תוכל להסתכל על אנשים אחרים ולהגיד לעצמה שאוֹיֵיִי, אז הם אמרו ככה, ולשים את זה מאחוריה. אז בשבילי, ללוות אותה בגיל ההתבגרות, זה בעיקר לחוות איתה את הכאב הגדול של הגיל הזה, כי היא מאוד משתפת אותי.

ועוד משהו חזק בגיל הזה – גילוי המיניות. גם זה משהו שאני מאוד עוברת יחד איתה: החבר הראשון, הנשיקה הראשונה. בכלל, כל הצד של המיניות. פתאום לגלות שהיא אישה, ומושכת, ונמשכת. וכל הדבר הזה בשבילה – זה בסדר, זה לא בסדר, זה מותר, זה לא מותר, ומה זה אומר עלי, אני פרוחה או לא פרוחה. כל ההתחבטויות האלה, שהיום בגילנו, כל ההסתכלות שלנו עליהן אחרת לגמרי.

הנושא הזה נורא מורכב בשבילי, כי עולם הערכים שלי היום נמצא

במקום אחר לגמרי מזה שאני משדרת לה. אני אומר את זה בצורה הכי פשוטה: היום אישה בגילי יכולה לצאת עם מישהו לדייט ראשון ולהיכנס איתו למיטה. אבל כשאת בת ארבע-עשרה או חמש-עשרה או שש-עשרה ואת אומרת לי, אמא, אם אני אתנשק איתו בפעם הראשונה, הוא יחשוב עלי שאני פרוחה? אז את לא חושבת עליה, אלא את ישר חושבת על הילד בן השש-עשרה, ואת אומרת לעצמך, שלפי המושגים שלו, אם היא תתנשק איתו בפעם הראשונה, אז אולי הוא באמת יחשוב שהיא פרוחה ומחר הוא ילך ויספר לכל החברים בשכבה, ואז אני מוצאת את עצמי אומרת לה, תשמעי, בפגישה ראשונה לא כדאי – למרות שזה מאוד מנוגד לעולם הערכים שלי היום! פתאום יש לך אחריות כזאת של חינוך, ואת לא יודעת מה להגיד לה, כי אם אני אומרת לה שזה אסור בפגישה הראשונה, אז איזה מסר אני בעצם מעבירה לה?

עד עכשיו, כשחינכתי אותה, אף פעם לא הרגשתי חצויה בנוגע לחינוך הזה. להפך, היה לי קל מאוד להתחבר לערכים שאני מאמינה בהם. אבל היום אני מוצאת שקשה לי יותר. אולי כי בתקופה הזאת, סביב הסיפור של החבר הראשון, עם כל המיניות, אני מרגישה מבוכה. זו לא מבוכה מהקטע של לדבר איתה על הדברים האלה, זה לא, דווקא הפתעת את עצמי כשגיליתי כמה קל לי לדבר על זה. המבוכה יותר קשורה בשאלות שאני שואלת את עצמי, מה נכון ומה לא נכון. אני נאלצת לעצור ולחשוב, התשובות לא באות לי בקלות. הרבה פעמים זה גם מחזיר אותי למקום שאני הייתי בו, לטעויות שאני עשיתי; האם הבחור שאיתו שכבתי בפעם הראשונה, היה הבחור הנכון? האם הייתי מחזירה את הגלגל אחורה? לא בטוח שהבחירה שלי אז היתה נכונה, שהטיימינג היה נכון. ואחרי מה שהיה, נשארתי בקשר איתו מפני שהוא היה החבר הראשון שלי ומפני שאיתו עשיתי את כל הדברים, ובגלל זה חשבתי שאני נורא קשורה אליו ומשכתי את זה, למרות שהוא לא היה הבחירה הנכונה. מה שקישר בינינו היה רק הדברים האלה שגילינו ביחד.

היום אני יודעת שאני רוצה שהיא תעשה את הבחירות שלה ממקום אחר – יותר נכון, יותר בוגר, יותר יודע. יש משהו בהתנסות המינית הזאת

בפעם הראשונה שאת חושבת שאת מגלה את אמריקה. היא נמצאת עם החבר ונורא טוב לה איתו אבל אני אומרת, יש כאן בלבול בין הצד הפיזי, המיני, שהוא נורא כיף ומושך, לבין היכולת שלנו בגיל מבוגר לדעת לעשות הפרדה בין שני העולמות האלה. וזה חשוב לי, כי היא עלולה לשלם על זה מחיר כבד מאוד. אני שילמתי מחיר כבד. אני לא חושבת שהוא היה האדם המתאים לי. זה שפיוזית היה לי טוב וכיף איתו ונהנינו, בלבב אותי. אז חשבתי שזאת המהות של הקשר הזוגי. היום, ממרום גילי, אני יודעת להגיד שזה חלק מהמהות, אבל לא על זה בונים את הקשר. יותר נכון לבנות קודם את הקשר ועל זה לבנות את המיניות. בדיוק הפוך. היום אני יודעת שבקטעים מסוימים בן הזוג הזה החליש אותי, היה לי מאוד לא טוב איתו. אני רוצה שהיא תגיע לכל הקטע של בניית זוגיות ממקומות אחרים, שבהם היא יותר חזקה עם עצמה ובטוחה. אני רוצה שהיא לא תעשה את זה כי כולם עושים את זה, או כי הוא לוחץ עליה, ויש הרבה לחץ בעניין הזה. בעיקר אני רוצה שהיא תהיה יותר חזקה עם עצמה. שיהיה לה ביטחון בעצמה. שהיא תדע מה היא רוצה באמת, אם זה נכון לה. ואת כל השאלות האלה היא באה ושואלת אותי. כאן זה פוגש אותי.

הבת שלי היא ילדה יפה. זה עוד דבר שמאוד חזק לי איתה. אני, בחווייה שלי, כשהייתי קטנה, זה לא שחוויתי את עצמי כיפה, אבל גדלתי עם אמא שהצד החיצוני היה מאוד חשוב לה. עד היום זה כך. המסר הכי משמעותי שקיבלתי בבית, זה שאמא רוצה שכשאני אכנס לחדר, כולם יגידו לה שהבת שלה נורא יפה. כשהתבגרתי וגדלתי, הייתי באמת ילדה יפה. נודה על האמת, היו לי מחזרים בזכות המראה החיצוני שלי, ומאוד שקדתי על טיפוח המראה החיצוני. עם השנים הצלחתי קצת להיפטר מהחטוטרות הזאת, וזו ממש חטוטרות, האמיני לי, כי אדם שגדל בידיעה שכל הזמן צריכים להתעלף מיופיו, זו חטוטרות נוראית. עם השנים פיתחתי צדדים אחרים שלי ואת היופי קיבלתי כמתנה שיש לי, אבל זה משהו שנורא השתדלתי לצמצם כי הבנתי איזה מחיר שילמתי והמשכתי לשלם בחיים.

אצל הבת שלי ראיתי דפוס מדהים, שאני רואה אצל אמא שלי עד היום. כשהיא היתה ילדה בת שמונה הלכנו יום אחד לבקר באיזה בית בשכונה,

וכשיצאנו משם היא אמרה לי, אמא, הם אנשים לא נחמדים. ואמרתי לה, למה? והיא אמרה, כי הם לא אמרו לי שאני ילדה יפה. אני הייתי בהלם. זה מה שמעסיק אותה, ילדה בת שמונה? הייתי בשוק, כי כל כך השתדלתי לא לטפח ולא להזכיר את נושא היופי כל הזמן. אמנם זה נכון, שילדה יפה מקבלת כל הזמן מחמאות, ההתייחסות במדינת ישראל לעיניים כחולות, זה חולני. אני לא הייתי מודעת לעובדה הזאת עד שהיא הגיעה לעולם; ומאז שהיא היתה תינוקת, בכל מקום שהייתי איתה – איזה עיניים, איזה עיניים. ואני הייתי חושבת, מה קרה לכם, אנשים? אתם לא נורמלים! בגן היא היתה אטרקציה. עד היום שואלים אותי מה שלום היפהפייה עם העיניים הכחולות.

להתבלט ביופייך, זו חטוורת. זה כאילו שהמהות שלך היא בזה שאנשים יראו אותך ויגידו וואו ויתעלפו מזה. וצריך לקחת בחשבון שיש הרבה אנשים יפים. כלומר, את כל הזמן בתחרות על היופי, שזו תחרות מאוד קשה ומפחידה. הרבה פעמים את לא מספר אחת ביופי, בדרך כלל את לא. בתחרות על היופי יש משהו אחר מאשר בתחרות על דברים אחרים. זה משהו שאת צריכה לעשות בשנייה שאת נכנסת למקום; את צריכה שבשנייה שאת נכנסת, כולם יגידו וואו, יפלטו קריאות התפעלות, ואחרי זה, את צריכה לשמר את החוויה, להמשיך לעורר את המבטים המתפעלים האלה סביבך, כל הזמן. אני יכולה להגיד שבתור ילדה קטנה, כשבאו אלינו אורחים, אמא שלי היתה קונה לי שמלה מיוחדת ומסדרת לי את השיער ומשקיעה בי, כי היה לה חשוב שייכנסו האנשים ויגידו איזו ילדה יפה יש לך. היה לה ממש חשוב, היא ממש השקיעה בזה, היא גם השקיעה כך בעצמה. יכול להיות שזה עניין תרבותי. אמא שלי נולדה בעיראק, היא עיראקית, ודרך אגב, לעיראקים יש מושגי יופי מאוד מסוימים. השאלה הראשונה שתישאלי כשאת יולדת בת, זה אם היא לבנה או שחורה. והדבר השני, מה צבע העיניים שלה. אם היא נולדה לבנה עם צבע עיניים בהיר, זכית בפיס. חוץ מזה היא לא צריכה יותר שום דבר. דרכה סוגה בשושנים. בערבית יש אמרות שמתארות את זה. אבל בהמשך החיים, מתי זה קובע? בחיים את מגיעה למקומות שבהם היופי הוא משני. מסתכלים, אומרים, איזה יופי, אבל עוברים הלאה. זה לא העיקר. ואז את פתאום מתחילה להבין – וזה

משהו שאני הבנתי רק בדיעבד ורק אחרי שנים רבות – שאני חייבת לפתח עוד כישורים. למזלי, ואני מודה לאלוהים על כך, חוננתי בעוד כישורים; למשל, אני יודעת לדבר, ויודעת ליצור תקשורת טובה. אבל את זה הבנתי בגיל די מאוחר, אחרי שנות העשרים. עד אז התבססתי על יופיי, אם כי לא לגמרי באופן מודע. תמיד הסתפקתי בזה שיגידו עלי שאני חייכנית, שיש לי גומות חן, זה היה כרטיס הביקור שלי וכך כבשתי את המעמד שלי. וזה לא שהתחלתי להבין את זה פתאום, אלא שהתחילו כל מיני תהליכים, שהתחלתי לחזק צדדים נוספים של עצמי, לפתח יכולות קוגניטיביות, לדבר, להיות אדם שאומרים עליו שהוא חכם. יש משהו נורא מעייף בלשמור על היופי כל הזמן. וגם, באיזשהו שלב את מבינה שזה לא מספיק.

ההשקעה של הבת שלי במראה החיצוני, הצורך שלה להיראות מושלמת מבחינה חיצונית, זה נוראי. זה סבל נוראי. זה חסר פרופורציות לחלוטין. למשל, אתמול יצאתי איתה לרופא שיניים והיא לא הספיקה להתאפר, ילדה בת שש-עשרה. והיא היתה בחרדה נוראית שמא היא תפגוש מישהו מהכיתה שלה. גמרנו את טיפול השיניים ואמרת לה, בואי תרדי איתי לסופר, נעשה קניות. אבל היא בשום פנים ואופן לא הסכימה, למה? כי היא לא היתה מאופרת. אמרת לה, ומה יקרה אם מישהו יראה אותך ככה? והיא אמרה שהיא לא יכולה להרשות לעצמה את זה. זה מטורף! והיא נורא רצתה לבוא איתי לסופר ולהסתובב במרכז, אבל בשום אופן לא הסכימה. ואני אמרת לה, אני לא מחזירה אותך הביתה בשביל להתאפר. או שאת מחכה לי במכונית וזה ייקח חצי שעה, או שאת יורדת איתי ככה. אחרי שכנועים רבים היא הסכימה לרדת, ואיך שהיא הלכה שם – הסתתרה מאחורי גבי, עם מבטים לצדדים, שחס וחלילה לא יראה אותה מישהו מהכיתה. וזה לא להאמין. חתיכה ויפה, לבושה נהדר, מיליון דולר, הכול היה נראה פיקס, שום בעיה. או, נגיד שהיא הולכת למסיבה. היא יכולה לחזור משם הרוסה אם מישהי מהכיתה נראתה טוב ממנה, להרגשתה.

זה ברור שיש לנו אנרגיה מוגבלת, ואם משקיעים כל כך הרבה אנרגיה בזה, אז לא נשאר לדברים אחרים. והיא ילדה חכמה, ערכית, עם המון רגישות לבני אדם, ואני אומרת לה, עזבי את השטויות האלה, זה רק מראה

עיניים. אל תשקיעי בזה. והיא אומרת לי אמא, אני חייבת להפסיק להיראות מושלמת כל הזמן. אין לי כבר כוח לזה, הלוואי שהייתי עושה פחות חשבון. אם היא לא תלך עם לק על הציפורניים, פרנץ' מניקור, היא כאילו לא יכולה להרשות לעצמה את זה. זה לא נגמר וזה נורא מעייף ומתסכל, כי את אף פעם לא יכולה להיות את!

לבי לבי עליה. היא נמצאת בכלא. ומעבר לזה, זה סותר את עולם הערכים שלי היום, כאישה פמיניסטית. להיות בחורה יפה זה נחמד, אבל אף אחת לא רוצה שכרטיס הביקור שלה בעולם יהיה זה. חלילה. רק בבגרותי הבנתי שכרטיס הביקור הזה תוקע אותי לגמרי, כי אם זה כרטיס הכניסה שלי, אז אין לי אפשרות להשתמש בכרטיסי כניסה אחרים. ואם כך, אז כשאני מתחילה להביע את דעתי, זה לא מסתדר לאנשים עם כרטיס הביקור האחר שלי, בייחוד אם מדובר בחברה גברית. הגברים אוהבים אותי הרבה יותר כשאני יפה ונחמדה ולא מתוכחת איתם על דעותיהם, ומהנהנת בהסכמה על כל דבר, מאשר כשאני אישה עם דעות ועם אג'נדה שיש לה מה להגיד. זה מעיץ פיצול. היום אני כבר במקום שהכול כבר יכול להתיישב יחד, בהרמוניה, ואין סתירה. אני יכולה להגיע לפגישה לא מאופרת ולא לחשוב אם אני יפה או לא, זה ממני והלאה. ורק הבת שלי תראה אותי יוצאת מהבית ותגיד, איך את הולכת ככה לקניות, לא מסודרת ולא... ואני אומרת לה, זה בסדר. אני נראית לעצמי אסתטית, וזה בסדר.

ואני כל הזמן שואלת, איך זה עבר אליה? בעלי כל הזמן היה אומר לה איזו ילדה יפה היא, ואני הייתי כל הזמן משתיקה אותו ואומרת לו שאני לא רוצה שכרטיס הכניסה שלה לעולם יהיה היופי שלה. לא רוצה!

העניין החברתי, זה משהו שבגיל ההתבגרות חווים בעוצמות הכי גדולות. מה שמטריד אותה זה המקום שלה בחברה; איך היא נתפסת, איך מקבלים אותה, עד כמה היא אחת מהחבר'ה, עד כמה היא שומרת על העצמי שלה ואיך היא משתלבת בכל הקבוצה האחרת. גם אני הייתי מאוד עסוקה בזה, אבל נדמה לי שביחס לחברות שלה, היא הרבה יותר חרדה ממה שחושבים עליה ומה שיגידו עליה ואיך היא נראית בעיני אחרים, בצורה מוגזמת

לדעתי. יש לה חברות שיוצא לי לדבר איתן, וזה פחות חזק אצלן. דווקא עם החבר יש לה חוויה מתקנת, כי החבר – אולי כל הגברים בגיל הזה הם ככה – הוא פחות מורכב, הוא כל הזמן אומר לה, תפסיקי כל הזמן לחשוב מה אחרים חושבים ומה יגידו. ככה את עושה, וזהו! הלאה! הוא בחור פשוט מאוד, והיא קולטת את הפער הגדול בין המורכבות שלה והטחינה הבלתי-פוסקת שלה – לבדוק וללעוס את הדברים – לבין היכולת שלו לפשט ולעבור הלאה. היא רואה את זה, ועל זה אני שמחה, כי היא קולטת שיכול גם להיות אחרת, שיש אנשים שבשבילים הכול הרבה יותר פשוט. גם הוא נציג של החברה, ויש לו עיניים אחרות.

כאמא, החוויה של בת מתבגרת מאוד שונה מזו של בן מתבגר. ברמה נפשית אני עוברת איתה טלטלות מאוד חזקות, הרבה יותר ממה שעברתי עם הבנים שלי. ההזדהות שלי איתה היא הרבה יותר חזקה. כשהיא מספרת לי על דברים אני ממש שומעת את עצמי בגילה. היא מדברת, ודרך הדיבור שלה אני נזכרת. למשל, מאוד קשה לה עם חשיפה פיזית. היא תלכש אמנם מכנסיים קצרים וגופייה, אבל זה... אני למדתי בבית ספר יסודי דתי והיה לי מאוד קשה ללכת חשופה. כשהלכתי לים עם בת דודה שלי, שלבשה ביקיני נורא חושפני, אני הלכתי לידה בתחושה שכולם מסתכלים עליה ואומרים שהיא זונה או פרוצה. בעיני, חשיפה של הגוף עושה אישה לזולה. זה לא מוסרי. בים, אם לבשתי ביקיני, לבשתי מעליו גם חולצה. אני תמיד ייחסתי את זה לחינוך הדתי שלי, ולכן אני לא מבינה איך יצא שאצל הבת שלי זה אותו דבר? אני בשוק מזה. הולכים לים, והיא לא מורידה בגדים. ואני רוצה שהיא תרגיש טוב עם הגוף שלה, שתוכל להרשות לעצמה ללכת עם קצת מחשוף ולא לחשוב כל הזמן... לא מחשוף מכוון, אבל יש חולצות שקצת... אבל היא מאוד לא חופשייה עם הגוף, מתביישת לחשוף אותו, מרגישה שהרגליים שמנות מדי. כל הזמן עניינים עם הגוף, שמכווצים וסוגרים אותה. אני נורא קינאתי בבנות שהגיעו לים, והיו מתפשטות, הולכות עם בגד ים לקיוסק לקנות ארטיק. אני בחיים לא הרשיתי לעצמי את המרחק מהמגבת לקיוסק. הייתי רוצה שבבילה שהיא תחיה עם הגוף שלה בשלום ולא תעשה עניין. אבל היא שכפול שלי, וזה עושה לי לא טוב. כי אני זוכרת...

היום אני מסתכלת על המחיר ששילמתי, שהייתי כל הזמן מוגבלת וסגורה במקום להיות נורא שמחה ולזרום עם החיים ולא להתעסק כל הזמן באיך אני נראית מבחוץ ומה חושבים עלי, ולהעביר ביקורת. זה לחיות כל הזמן במקום מחליש, מתסכל, כי את אף פעם לא יכולה להיות מאה, אבל את כל הזמן חותרת לשם. מאוד קשה. ואז בא הקושי על הקושי.

מצד שני, במקביל לכל מה שאמרתי עד עכשיו, יש בי גם את הקול האחר שאומר, מה את עושה לה? כל הזמן את מסתכלת עליה בעיניים ביקורתיות! עד עכשיו מתחתי ביקורת על ההתנהלות שלה, אבל זה לא רק ביקורת. זה יותר מורכב מביקורת. זו גם חמלה ודאגה והמון אהבה ורצון ואמפתיה והרגשות הרכים של אמא, וכן, יש גם ביקורת. אז אני אומרת לעצמי, זו היא. קבלי אותה כמות שהיא. אבל הקול הראשון יותר חזק, והוא בא ממקום של לגונן עליה ולהגיד, תשתחררי. לפני שבוע היא אמרה לי איזה משפט, סתם משפט פשוט, אבל הוא טלטל אותי – היא אמרה, אמא, את שמה לב שעל כל מה שאני עושה יש לך משהו להגיד לי? על כל מה שאני עושה, לא משנה מה, יש לך מה להגיד. ואמרתי, וואלה? התגובה הראשונית היתה, מה פתאום? זה לא נכון. ואז אמרתי לעצמי תשתקי, תקשיבי למסר, זאת החוויה שלה איתך. והלכתי עם זה כל היום ואמרתי לעצמי, אני מוכרחה לעשות משהו כדי לקבל אותה כמות שהיא בלי לשרר כל הזמן את צורת ההסתכלות הזאת שבאה לתקן אותה. ותהיתי, איך אני עושה את זה? אצל בעלי זה כל כך פשוט, אין לו איתה שיחות כאלה. גם כשהוא מעביר ביקורת, זה לא כמו אצלי. אצלו זה פשוט ולא מורכב, והוא כל כך מקבל אותה. הוא יכול להגיד משהו ולעבור הלאה, ומה שהיה קודם לא יהיה קשור לסצנה שתבוא אחר כך. כשהיא אמרה לי את מה שאמרתי, שאלתי אותה באותו רגע אם רק אני מותחת עליה ביקורת, או שגם אבא? והיא אמרה, את. ואני לפני כן חשבתי שהוא יותר ביקורתי, כי לפעמים הוא ממש מכסח אותה. וכנראה שאצלו היא קולטת שהדברים יותר ברורים וממוקדים ולא כרוכים בשיחה או טחינה בלתי־פוסקת. אצלו זה ענייני, אצלי זה משהו יותר כבד ועמוק. אצלי זה מעורבב עם הקטע של המקום שאני הייתי בו. מסתבר שאני מחפשת לעשות תיקון באמצעותה. אני חיה איתה מחדש את החוויה שלי, ורוצה שהפעם

זה ייפטר אחרת. כאילו, אני אחסוך ממך את כל הטעויות שאני עשיתי. ואני בכלל לא הייתי מודעת לזה, עד שהיא אמרה לי את המשפט הזה.

בסופו של דבר, ממקומי היום, אני יודעת שבכל דבר שאת עוברת בחיים יש טוב ויש רע. אבל אני חושבת שבגיל ההתבגרות שלי אני החמצתי הרבה דברים. אם הייתי יכולה לחיות את הגיל הזה מחדש, הייתי עושה כמה דברים אחרת. היום, כשאני מסתכלת על אז, אני חושבת שהייתי מאוד טיפשה ושטחית כי התעסקתי המון במראה החיצוני. הרבה יותר מאוחר, בגיל עשרים ושבע, גיליתי ולמדתי על עצמי שאני אדם עם יכולות קוגניטיביות די גבוהות. הגעתי לאוניברסיטה והתחלתי ללמוד ונהניתי מהלימודים וזה היה בשבילי גילוי מסעיר, כי בתיכון הייתי תלמידה זוועיתית. עברתי ארבעה בתי ספר תיכוניים מפני שלא למדתי. היה לי דימוי עצמי מאוד נמוך כתלמידה. מבחינת החוכמה דירגתי את עצמי מאוד נמוך. היה לי חבר גאון שעשה איתי תחרויות שכליות והרגשתי ממש מפגרת לידו. רק כשעשיתי תואר ראשון גיליתי שאני לומדת נפלא, והייתי תלמידה מצטיינת אף על פי שלא השקעתי הרבה. יש לי צד לומד שהוא טוב וחזק. אני אדם מאוד פיקח. גם היום אני קוראת חומר פעם אחת ומבינה דברים שאנשים אחרים צריכים לקרוא שלוש פעמים. אבל אמא שלי, עם סולם הערכים שלה ועם איך שהיא מודדת בני אדם, לא החשיבה בכלל את הצד הזה. הלימודים לא היו דבר רלוונטי בעיניה, לפחות לא לגבי אישה. מבחינת הערכים של אמא שלי אני הייתי בסדר, כי אצלה הדברים הללו לא היו חשובים. לחלוטין לא. כשעברתי בתי ספר, לא היתה לה ביקורת על זה. זה לא עורר שום קונפליקטים. הקטע האינטלקטואלי לא היה קיים. זה כל כך לא מודע, אתה גדל כך וחושב שאלה הם פני הדברים. אחר כך מגלים עולמות נוספים, ואתה לא יכול להצליח שם אם אין לך את המיומנויות המתאימות. אז בגיל העשרה ויתרתי עליהם, והצלחתי רק בעולם שהכרתי. ואמרו עלי כמה שאני חמודה והיתה לי הצלחה אצל גברים – היום אני יודעת שאלו היו גברים מסוג מסוים. כשהלכתי לקורס קצינות, אנשים שלמדו איתי היו בהלם, מה, הצבא התבלבל?

היום ברור לי שאין סיכוי שהייתי הולכת עכשיו עם הבחור הראשון

שאייתו הייתי ב"פעם הראשונה". אין סיכוי. לפני כעשר שנים פגשתי אותו באקראי, התבוננתי בו והייתי בשוק... וכמה הערצתי אותו אז. לעומת זאת, אז, באותה תקופה. עזבתי לפניו חבר שהיה בחור מבריק, ואם היה לי אז דימוי עצמי אחר, אולי הקשר איתו היה נשאר. אולי זו החמצה. אז הרגשתי שזה לא מסתדר ביחד, מה שהוא רצה ומה שאני הבאתי. הרגשתי לידו תמיד נורא עלובה וטיפשה. זה כל כך השפיע עלי.

כל כך הרבה חמצות. למשל, חברות שלי הלכו להדריך בתנועה. אני לא חלמתי אפילו להדריך, וגם אף אחד אחר לא חשב להציע לי. גם אני קיבלתי את עצמי ככה. זה לא הפריע לי אז, כי לי היה דימוי ממקום אחר. לימים, כשהדרכתני בצבא וראיתי שאני עושה את זה היטב, התחלתי לגלות דברים אחרים וחוויתי... זה תהליך ארוך מאוד, שבו הרגשתי שאני יכולה לדבר ויש לי מה להגיד. זה לא קרה לפני גיל שלושים וחמש. היה לי חוסר ביטחון נוראי שמנע ממני לדבר, בדיונים ישבתי ושתקתי. היום אני ממש עוסקת בזה, וגם בקידום והעצמת נשים. היום אני רואה שעברתי כברת דרך אדירה. בפגישת מחזור לא מזמן הייתי כל כך מאושרת, כי הסתכלתי על עצמי וראיתי איזו דרך עשיתי וכמה אני גאה בזה. ראו אותי עומדת עם הבנים, מדברת בלי בעיה, מתווכחת, וכל זה בלי מאמץ, כי זה כבר חלק ממני. אפילו זה שהיה חבר שלי, לא הרגשתי קטנה לידו. ישבנו ודיברנו, הרגשתי שהוא אפילו קצת מעריץ אותי, ושאני מצליחה לבטא את עצמי. וזה היה בשבילי להיות מה שאני. אבל היה בזה גם הרבה כאב, כי הרגשתי החמצה גדולה. חלק גדול מגיל ההתבגרות שלי בזכותי על תסכולים, כאבים ודימוי עצמי נמוך.

בשבילי, גיל ההתבגרות של בתי הוא תקופה של הצפה רגשית כל הזמן. אני נקרעת סביב השאלה, איך אני מפסיקה להיות כל כך ביקורתית כלפיה. איך אני יכולה לקבל אותה כמו שהיא בלי הרצון ללוש אותה כמו פלסטלינה ובלי לקצר בשבילה תהליכים. זה חזק ממני. זה בשבילה מסר מסר מאוד. אני נתפסת בעיניה כחכמה, היא מסתכלת עלי ואומרת לעצמה שהיא לעולם לא תוכל להיות כזאת. אני לא הסתכלתי על אמא שלי בהערצה.